

No.

CYNGOR BRO MORGANNWG

Cofnodion cyfarfod Arbennig o bell a gynhaliwyd am 7.05 p.m. ar 20 Tachwedd, 2023.

Mae'r Agenda ar gael [yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar gael [yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd Julie Aviet (Maer); Councillors Anne Asbrey, Gareth Ball, Rhiannon Birch, Bronwen Brooks, Gillian Bruce, Ian Buckley, Lis Burnett, Samantha Campbell, George Carroll, Charles Champion, Janice Charles, Millie Collins, Marianne Cowpe, Pamela Drake, Vincent Driscoll, Anthony Ernest, Christopher Franks, Wendy Gilligan, Emma Goodjohn, Ewan Goodjohn, Stephen Haines, Sally Hanks, Howard Hamilton, William Hennessy, Nic Hodges, Mark Hooper, Catherine Iannucci, Gwyn John, Dr. Ian Johnson, Susan Lloyd-Selby, Belinda Loveluck-Edwards, Julie Lynch-Wilson, Kevin Mahoney, Michael Morgan, Jayne Norman, Helen Payne, Elliot Penn, Sandra Perkes, Ian Perry, Joanna Protheroe, Ruba Sivagnanam, Carys Stallard, Neil Thomas, Rhys Thomas, Margaret Wilkinson, Edward Williams, Mark Wilson and Nicholas Wood.

532 CYHOEDDIAD -

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Maer y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

533 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr Christine Cave, Robert Fisher, Russell Godfrey, Naomi Marshallsea a Steffan Wiliam.

534 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

535 DIWYGIADAU I GYFANSODDIAD Y CYNGOR (SM/PGCD) -

Nododd yr Arweinydd a oedd yn amlinellu'r adroddiad fod y Swyddog Monitro wedi cyfarfod ym mis Medi, ar ei chais, gyda phedwar Arweinydd Grŵp y Cyngor ynghylch diwygiadau a awgrymwyd i Adran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor gyda'r bwriad y byddai'r Swyddog Monitro, yn dilyn y trafodaethau, yn paratoi adroddiad i'w ystyried gan y Cyngor Llawn.

Nododd Atodiad A yr adroddiad y diwygiadau arfaethedig awgrymedig i'w hystyried gan y Cyngor. Nododd Adran 4.11 y rheolau mewn perthynas â'r ffordd yr oedd busnes yn cael ei gynnal mewn cyfarfodydd cyffredin. Ar hyn o bryd roedd trefn busnes i'w drafod yn gosod cwestiynau gan y cyhoedd tuag at ddiwedd Gwŷs y Cyngor. Mae Rheol 4.11.10 yn cyfeirio at y mater hwn. Argymhellodd y Swyddog Monitro, yn ysbryd Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor, y dylid diwygio'r Rheolau sy'n ymwneud â threfn bresennol busnes dan Adran 4.11, Cyfarfodydd Cyffredin i ganiatáu i gwestiynau gan y cyhoedd gael eu derbyn yn gynharach wrth drafod busnes yng nghyfarfodydd y Cyngor yn y dyfodol. Felly, cynigiwyd diwygio'r Rheolau presennol i ganiatáu ymdrin â chwestiynau gan y cyhoedd yn dilyn derbyn cyhoeddiadau (Rheol 4.11.4). Nodwyd y diwygiad arfaethedig yn Atodiad A yr adroddiad, ac o ganlyniad i hynny byddai cwestiynau gan y cyhoedd yn dod yn Rheol 4.11.5 gyda'r holl reolau dilynol yn cael eu hailrifo yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor.

Roedd hefyd yn cael ei gynnig bod y weithdrefn ar gyfer derbyn cwestiynau gan y cyhoedd i'w hystyried yng nghyfarfodydd y Cyngor (mae Rheol 4.17.3.12 yn cyfeirio at hyn) yn cael ei diwygio i gyflwyno gofyniad mai dim ond un cwestiwn y gellir ei ofyn fesul ceisiwr neu sefydliad, fesul cyfarfod Cyngor Cyffredin er budd tegwch a chymesuredd.

Nododd Atodiad B yr adroddiad y diwygiadau arfaethedig awgrymedig i'w hystyried gan y Cyngor. Roedd y rhain yn awgrymu newidiadau yn ymwneud â'r diwygiadau arfaethedig i Reolau sy'n llywodraethu cwestiynau gan yr Aelodau (Rheol 4.19). Roedd y newidiadau / diwygiadau awgrymedig yn gysylltiedig â'r materion canlynol:

- Newid y cyfnod y mae'n rhaid rhoi hysbysiad o gwestiwn i'r Swyddog Priodol ynddo i sicrhau bod y weithdrefn hon yn cyd-fynd â'r un cyfnod sy'n llywodraethu Cynigion â Hysbysiad (Rheol 4.20.1);
- Cyflwyno uchafswm o gwestiynau i'w hystyried yng nghyfarfodydd y Cyngor. Roedd yr uchafswm awgrymedig yn seiliedig ar yr un cyfrifiad cydbwysedd gwleidyddol a oedd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer dyrannu seddi ar Bwyllgorau ac yn cyfateb i'r dadansoddiad canlynol:
 - Llafur 13.43 – 13 (talgrynnwyd i lawr)
 - Ceidwadwyr 6.98 – 7 (talgrynnwyd i fyny)
 - Plaid Cymru 4.30 – 4 (talgrynnwyd i lawr)
 - Annibynwyr Llanilltud Gyntaf 2.15 – 2 (talgrynnwyd i lawr)
 - Annibynwyr x 4 0.54 – 4 (1 yr un, talgrynnwyd i fyny);(Roedd yr uchod at ddibenion eglurhaol a gallent newid o bryd i'w gilydd. Byddai unrhyw newidiadau i ddyraniadau'n cael eu hysbysu i Arweinyr Grŵp ar y pryd);
Cyfanswm 30 (roedd y cyfrifiad wedi'i seilio ar 29 mewn gwirionedd, ond oherwydd y talgrynnu i fyny mathemategol cododd y cyfanswm i 30).
- Y gofyniad i Aelod a oedd yn aelod o grŵp gael cydlofnod ei Arweinydd Grŵp (neu yn ei absenoldeb Ysgrifennydd Grŵp) cyn cyflwyno cwestiwn i'r Swyddog Priodol;
- Newid y weithdrefn ar gyfer ymdrin â Threfn Cwestiynau;

No.

- Cyflwyno cyfnod o amser ar gyfer ystyried Cwestiynau â Hysbysiad gan yr Aelodau yng nghyfarfodydd y Cyngor, sef 45 munud;
- Byddai unrhyw gwestiynau heb eu hateb yn cael eu hateb yn ysgrifenedig a byddai'r rhain yn cael eu hatodi i gofnodion y cyfarfod.

Nododd Atodiad C yr adroddiad y diwygiadau arfaethedig awgrymedig i'w hystyried gan y Cyngor. Roedd y rhain yn awgrymu newidiadau yn ymwneud â'r diwygiadau arfaethedig i Reolau sy'n llywodraethu Cynigion â Hysbysiad (Rheol 4.20). Roedd y newidiadau / diwygiadau awgrymedig yn gysylltiedig â'r materion canlynol:

- Cyflwyno cyfnod o amser ar gyfer ystyried Cynigion â Hysbysiad yng nghyfarfodydd y Cyngor, sef 30 munud ar gyfer pob Cynnig â Hysbysiad;
- Cyflwyno uchafswm o Gynigion â Hysbysiad i'w hystyried yng nghyfarfodydd y Cyngor.
- Cyflwyno gweithdrefn i'w dilyn os ceir mwy na'r uchafswm o Gynigion ar gyfer cyfarfod y Cyngor;
- Cyflwyno gweithdrefn i ddelio â Chynigion heb eu cyflwyno.

Roedd y Cynghorydd Mahoney, gan gyfeirio at y cynigion o'r farn ei bod yn bryd mynd i'r afael â nifer y cwestiynau sy'n cael eu cyflwyno i gyfarfodydd y Cyngor gan rai Aelodau. Gan gyfeirio'n benodol at y cynigion mewn perthynas â chwestiynau gan yr Aelodau teimlai y byddai'n fwy priodol caniatáu un cwestiwn i bob Aelod yn hytrach na'r terfyn arfaethedig a pheidio â rhoi terfyn amser ar waith. Gan gyfeirio at ei sylwadau a wnaed yng nghyfarfodydd blaenorol y Cyngor mewn perthynas â hyd cyfarfodydd y Cyngor, roedd o'r farn y byddai cyfarfodydd yn cymryd cyhyd ag yr oedd angen iddynt ei gymryd.

Dywedodd y Cynghorydd Dr. Johnson, gan gyfeirio at gyfarfod Arweinwyr Grŵp a gynhaliwyd gyda Swyddog Monitro'r Cyngor lle'r oedd cynigion wedi'u cyflwyno i'r pedwar Arweinydd Grŵp bryd hynny, iddo ei gwneud yn glir i'r Swyddog Monitro a'r Arweinwyr Grŵp eraill ei fod yn anghytuno â'r holl gynigion a gyflwynwyd mewn perthynas â newidiadau i Adran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor. Cafodd ei synnu a'i siomi bod hyn wedi cael ei gyflwyno yng nghyfarfod y Cyngor. Gan gyfeirio at y ffaith bod y Cyngor yn gweithredu mewn ffordd ychydig yn unigryw fel y gwnaeth pob Cyngor, atgoffodd yr Aelodau mai dim ond nifer penodol o gyfarfodydd y mae'r Cyngor yn eu cynnal yn ystod y flwyddyn wedi'u hategu â nifer o gyfarfodydd Cyngor Arbennig. Ar ôl adolygu nifer o recordiadau o gyfarfodydd y Cyngor a gynhaliwyd dros y 12 mis diwethaf, roedd wedi cyfrifo bod cyfarfodydd wedi para 2 awr ar gyfartaledd. Y cyfarfod hiraf iddo fynd iddo oedd tua 4 1/2 awr. Ei farn ef oedd bod cytuno i'r gostyngiad yn nifer y cwestiynau a'r cyfle i gynghorwyr y meinciau cefn gael llais yn annheg ac yn aneffeithlon. Gan fyfyrion a sylwadau cynharach a wnaed yn ystod y noson mewn perthynas â materion eraill a ystyriwyd yn arbennig o ran effeithiolrwydd Pwyllgorau Craffu'r Cyngor, roedd y cynigion yn ymddangos yn groes i'r teimladau hynny. Atgoffodd yr Aelodau hefyd fod cyfyngiad ar areithiau gan unrhyw Aelod o 5 munud ar hyn o bryd o fewn y Rheolau Trafod. Roedd o'r farn nad oedd y cynigion yn ateb i broblem gan y gallai'r Cyngor gyfarfod yn fwy rheolaidd pe bai'n credu bod angen trafod mwy o eitemau pe na bai digon o amser. Roedd hefyd yn anghytuno â'r awgrym y dylai aelodau'r cyhoedd gael ateb i'w cwestiynau cyn Cynghorwyr

No.

Etholedig. Ar y cyfan, roedd o'r farn bod y cynigion yn annemocrataidd ac yn ei farn ef yn rhoi law ar yr Aelodau, ac roedd yn ymddangos iddo fod ochr wleidyddol i'r cynigion. Fodd bynnag, roedd yn hapus i Aelodau trawsbleidiol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gael gweithgor/grŵp gorchwyl a gorffen i drafod y newidiadau arfaethedig i'r Cyfansoddiad a'r effaith ar yr Aelodau. Er nad oedd ganddo unrhyw wrthwynebiad i'r cynigion mewn perthynas ag Adran 26 o'r Cyfansoddiad, cyflwynodd ddiwygiad

"Bod gweithgor trawsbleidiol yn cael ei sefydlu i drafod y diwygiadau arfaethedig fel y nodwyd yn adroddiad Adran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor". Eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Cowpe.

Roedd y Cynghorydd Champion o'r farn bod rhai Cynghorwyr wedi torri ffon i'w curo eu hunain o ran nifer y cwestiynau a gyflwynwyd ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor. Yn ogystal, gofynnodd am eglurhad mewn perthynas â pharagraff 2.3 yr adroddiad yn y cyd-destun nad oedd sôn am ysgolion pob oed yn y Sir.

Nododd y Cynghorydd Carroll, wrth siarad am y diwygiad, ei gefnogaeth ar ei gyfer gan y byddai'n fwy ffafriol pe bai'r cynigion yn cael eu cytuno gan grŵp trawsbleidiol o Aelodau yn hytrach na'u cyflwyno i gyfarfod y Cyngor fel 'fait accompli'. Yna trodd ei sylw at y Cynnig gwreiddiol ac at ei sylwadau a wnaed mewn perthynas â materion a ystyriwyd yn flaenorol yn gynharach yn y noson yn ymwneud â'r ffaith nad yw'r Cyngor yn cyflawni ar gyfer ei drigolion ac roedd o'r farn bod craffu ar berfformiad yr Awdurdod yn hollbwysig ac yn hanfodol fel yr oedd y cyfle i wneud hynny. Roedd yn bryderus iawn am y cynigion i ddiwygio Cyfansoddiad y Cyngor nad oedd yn eu cefnogi. Roedd wedi'i gwneud yn glir mewn cyfarfod blaenorol gydag Arweinydd Grŵp eraill fod ganddo bryderon ynghylch y ffordd yr oedd cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu llywodraethu ac adleisiodd rai o'r sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Mahoney ac yn bersonol croesawodd symudiad i wneud cyfarfodydd yn fwy penodol fel nad oedd grŵp bach o unigolion yn eu dominyddu. Fodd bynnag, teimlai fod y cynigion yn mynd ymhell y tu hwnt i'r hyn yr ystyriai'n newidiadau synhwyrol i ddod â mwy o ffocws i gyfarfodydd a'u bod yn ymgais fwriadol i gyfyngu ar graffu ar benderfyniadau'r Weinyddiaeth. Dywedodd y byddai'n cefnogi'r diwygiad arfaethedig.

Nododd y Cynghorydd Haines fel Is-gadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ei fod yn cefnogi'r diwygiad ac y dylai'r cynigion a nodwyd yn yr adroddiad fod wedi cael eu cyflwyno gyntaf i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd er mwyn galluogi'r Pwyllgor hwnnw i ffurfio barn ar y cynigion hynny.

Nododd y Cynghorydd John fel Arweinydd Grŵp Annibynwyr Llanilltud Gyntaf ei fod o blaid y newidiadau arfaethedig i Gyfansoddiad y Cyngor ac atgoffodd yr Aelodau nad oedd yn eu hatal rhag cyflwyno cwestiynau i Aelodau'r Cabinet y tu allan i'r trefniadau ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor Llawn. Roedd o'r farn bod y terfyn amser arfaethedig o 45 munud yn ddigon o amser i ddelio â chwestiynau, fodd bynnag, roedd cwestiynau wedi'u cyflwyno mewn cyfarfodydd blaenorol y Cyngor gan grwpiau gwleidyddol eraill wedi bod yn gwestiynau dyblyg ar yr un mater ar achlysuron. Derbyniodd fod gan Gynghorau eraill yng Nghymru drefniadau tebyg ar waith hefyd i'r hyn sy'n cael ei gynnig yn yr adroddiad fel y

No.

gwnaeth rhai Cynghorau gynnal mwy o gyfarfodydd Cyngor na chyfarfodydd Cabinet. Ailadroddodd nad oedd yn gweld unrhyw reswm pam na allai'r Aelodau e-bostio'r Cabinet yn uniongyrchol a chopio holl Aelodau eraill y Cyngor i mewn i godi unrhyw fater penodol yn hytrach na chodi materion yng nghyfarfodydd y Cyngor Llawn. Roedd hefyd yn ymwybodol o hyd y cyfarfodydd, gyda rhai ohonynt wedi para y tu hwnt i 10.00 p.m. a'r effaith ar yr Aelodau o ystyried materion cydbwysedd gwaith bywyd.

Nododd y Cynghorydd Campbell gan gyfeirio at y cynigion ei bod yn arbennig o bryderus fel Aelod Annibynnol na fydd yn cael cyfle i ofyn cwestiwn ei hun yn ystod cyfarfod y Cyngor. Gan gyfeirio at y diwygiad a gynigiwyd gan y Cynghorydd Dr. Johnson, roedd yn teimlo ei fod yn berthnasol iddi gan ei bod yn ofni pe bai'r cynigion yn cael eu cytuno na fyddai'n gallu gofyn cwestiwn mewn cyfarfod y Cyngor yn y dyfodol ac felly fel Aelod Annibynnol roedd o'r farn nad oedd y cynigion yn deg.

Nododd y Cynghorydd Hodges gan gyfeirio at y diwygiad arfaethedig ac at y cynigion yn yr adroddiad, nad oedd yn cefnogi unrhyw gyfyngiad i gwestiynau gan yr Aelodau o ran amser yn enwedig o ystyried y gallai Aelodau'r Cabinet ffilibystrio a llenwi'r amser penodedig trwy roi ymatebion hir. Yna trodd ei sylw at y cynigion ar gyfer newidiadau i Gynigion â Hysbysiad yng nghyfarfodydd y Cyngor a'r cyfyngiadau amser a disgresiwn Cadeirydd y cyfarfod i ymestyn yr amser. Roedd o'r farn ei bod yn iawn dweud bod yr holl Aelodau eisiau siarad am Gynigion o ystyried y byddai ganddynt bryderon dilys, ond roedd o'r farn ei bod yn anghywir mewn egwyddor i roi unrhyw gyfyngiad ar waith ar unrhyw grŵp gwleidyddol ar yr hyn y gallai ei ddweud. Ei farn ef oedd y dylai'r mater fod wedi cael ei gyfeirio at Bwyllgor Gwasanaethau Democraidd y Cyngor i ystyried y cynigion ac i'w alluogi i gyflwyno awgrymiadau ar sut y gellid gwneud newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor. Roedd o'r farn bod y cynigion fel y'u nodwyd yn yr adroddiad yn llywodraeth o'r brig i lawr ac nad oeddent yn ddemocraidd.

Ceisiodd yr Arweinydd, gan gyfeirio at y sylwadau ar y diwygiad arfaethedig, egluro'r pwyntiau hynny a godwyd. O ran y sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Dr. Johnson, nid dyna'r hyn yr oedd yn ei gofio o'r trafodaethau a gynhaliwyd rhwng yr Arweinwyr Grŵp eraill a'r Swyddog Monitro yn gynharach yn y flwyddyn. O'r cyfarfod hwnnw gyda'r Arweinwyr Grŵp a'r Swyddog Monitro, roedd yn deall bod consensws gan y Cynghorydd Carroll mewn perthynas â chyfyngiad ar gwestiynau y gallai'r Aelodau eu cyflwyno. Rhoddodd eglurhad hefyd o ran trefn y cwestiynau a fyddai'n cael eu trafod yng nghyfarfodydd y Cyngor a nodwyd hyn yn yr adroddiad o flaen yr Aelodau ac atgoffodd yr holl Aelodau y byddai cwestiynau yn cael eu trafod mewn rowndiau gyda phob grŵp gwleidyddol â'r hawl i ofyn un cwestiwn ym mhob rownd ac y byddai gan unrhyw Aelodau Annibynnol hawl i ofyn ei gwestiwn yn y drefn y derbyniwyd cwestiynau yn y rownd gyntaf. Ar y sail honno, ni fyddai unrhyw Aelodau yn cael eu gadael tan y diwedd heb gael cyfle i leisio eu barn. Yna trodd ei sylw at fater Cynigion â Hysbysiad yng nghyfarfodydd y Cyngor. Ei barn hi oedd bod Cynigion o'r fath pan gyflwynwyd nhw'n gyffredinol wedi'u paratoi'n dda ond roedd yr Aelodau, ar sawl achlysur, yn dweud yr un peth ag yr oedd Aelodau eraill wedi'i ddweud o'r blaen ac roedd yn teimlo nad dyna o reidwydd oedd y ffordd fwyaf adeiladol o ddefnyddio amser. Byddai'r rhan fwyaf o Gynghorwyr, yn ei barn hi, yn croesawu trafodaeth gryno a da, a fyddai'n golygu y

No.

byddai'r rhan fwyaf o Gynigion â Hysbysiad yn cael eu trafod yn unol â'r terfyn amser a gynigiwyd yn yr adroddiad ar y rhan fwyaf o achlysuron. Gan gydnabod y pwyntiau o ran y cynigion ar gyfer creu grŵp trawsbleidiol o Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd i adolygu'r cynigion, atgoffodd yr Aelodau fod y cynigion wedi cael eu hymchwilio gan ystyried arferion mewn nifer o awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a nododd y byddai'n pleidleisio yn erbyn y diwygiad.

Ar y pwynt hwn o'r drafodaeth, rhoddodd y Swyddog Monitro eglurhad yn nodi nad oedd Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd na'i gylch gwaith yn ymestyn i gwmpasu'r materion a nodwyd yn yr adroddiad. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cyngor i'w ystyried gan ei fod yn dod o fewn ei Gylch Gorchwyl. Er mwyn i'r cynigion gael eu hystyried (os cytunir arnynt) gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd, byddai hyn yn gofyn am ddiwygiad i'w Gylch Gorchwyl presennol.

Roedd y Cynghorydd Perry wrth siarad am y diwygiad yn teimlo pe bai cwestiynau dyblyg yn cael eu cyflwyno gan wahanol grwpiau gwleidyddol a ddigwyddodd o bryd i'w gilydd, y gellid gadael i'r swyddogion ddwyn y cwestiynau dyblyg hynny at sylw'r grwpiau perthnasol. Teimlai hefyd fod y cynigion i gyfyngu ar nifer y cwestiynau sy'n cael eu cyflwyno gan y cyhoedd yn groes i egwyddorion cyfranogiad y cyhoedd fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Cyfeiriodd hefyd at ei brofiad ei hun o gydweithredu swyddogion y Cyngor wrth ymateb i ymholiadau a gododd ac oherwydd yr ymatebion a gafodd a oedd weithiau'n cynnwys dolenni gwefan wedi dyddio a oedd yn aml yn gadael ei gwestiwn heb ei ateb nid oedd ganddo unrhyw ddewis arall heblaw cyflwyno cwestiynau i gyfarfodydd y Cyngor. Dywedodd na fyddai'n cefnogi'r diwygiad arfaethedig.

Dywedodd y Cynghorydd Cowpe gan gyfeirio at y diwygiad arfaethedig ac at y sylwadau a wnaed mewn perthynas â chwestiynau tebyg yn cael eu cyflwyno ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor, ei bod yn teimlo mai'r peth synhwyrol i'w wneud oedd i'r Aelod Cabinet nodi yn y cyfarfod bod nifer benodol o Gynghorwyr wedi cyflwyno cwestiynau tebyg iawn a'u bod yn mynd i gael eu gofyn fel un cwestiwn gydag ymateb yn cael ei roi i bawb.

Mynegodd y Cynghorydd Mahoney gan adleisio'r pryderon a fynegwyd gan y Cynghorydd Campbell bryder nad oedd ymgynghori ag Aelodau Annibynnol yn y gorffennol ar y newidiadau arfaethedig ac roedd yn teimlo bod Aelodau Annibynnol wedi cael eu hanwybyddu. Dylid bod wedi ymgynghori ag Aelodau Annibynnol ar y cynigion a fyddai wedi gallu ystyried y rhain a chynnig o bosibl unrhyw awgrymiadau yn hytrach na chael y cynigion wedi'u gorfodi arnynt. Fodd bynnag, ailadroddodd hefyd ei sylwadau blaenorol ei fod yn derbyn bod y system bresennol wedi cael ei cham-drin a ddylai fod wedi cael sylw fel mater ar wahân.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson am bleidlais wedi'i chofnodi. Nododd y nifer perthnasol o Aelodau eu cytundeb.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig ar y Cynghorydd Dr. I.J. Gwelliant Johnson, a eiliwyd gan y Cynghorydd Cowpe, i sefydlu Gweithgor trawsbleidiol i ystyried

No.

Adran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor i ystyried y ffyrdd ymlaen ac yn y cyfamser ni ddylid gwneud unrhyw newidiadau.

Aelodau	Canys	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey	√		
Julie Aviet	√		
Gareth Ball		√	
Rhiannon Birch		√	
Bronwen Brooks		√	
Gillian Bruce	√		
Ian Buckley		√	
Lis Burnett		√	
Samantha Campbell	√		
George Carroll	√		
Charles Champion	√		
Janice Charles	√		
Millie Collins	√		
Marianne Cowpe	√		
Pamela Drake		√	
Vincent Driscoll	√		
Anthony Ernest	√		
Christopher Franks	√		
Wendy Gilligan		√	
Emma Goodjohn		√	
Ewan Goodjohn			√
Stephen Haines	√		

No.

Howard Hamilton		√	
Sally Hanks		√	
William Hennessy	√		
Nic Hodges	√		
Mark Hooper	√		
Catherine Iannucci		√	
Gwyn John		√	
Dr. Ian Johnson	√		
Susan Lloyd-Selby		√	
Belinda Loveluck-Edwards		√	
Julie Lynch-Wilson		√	
Kevin Mahoney	√		
Michael Morgan		√	
Jayne Norman		√	
Helen Payne		√	
Elliot Penn		√	
Sandra Perkes		√	
Ian Perry	√		
Joanna Protheroe		√	
Ruba Sivagnanam		√	
Carys Stallard		√	
Neil Thomas		√	
Rhys Thomas	√		
Margaret Wilkinson		√	
Eddie Williams		√	

No.

Mark Wilson		√	
Nicholas Wood	√		
CYFANSWM	21	27	1

Collwyd y Gwelliant.

Cafwyd trafodaeth yng nghyd-destun argymhellion yr adroddiad gyda'r Cynghorydd Carroll yn mynegi pryderon ynghylch y cynigion mewn perthynas â Chynigion â Hysbysiad yng nghyfarfodydd y Cyngor a sut y byddai'r mecanwaith ar gyfer dyrannu Cynigion i bob grŵp gwleidyddol yn cael ei drin. Yn benodol, roedd ganddo bryderon penodol nad oedd darpariaeth yn cael ei gwneud i sicrhau bod nifer benodol o Gynigion yn cael eu dyrannu i grwpiau gwleidyddol yn ystod unrhyw un flwyddyn ddinesig ac ar wahân am y cynigion sy'n gweld y Maer gan weithredu fel Cadeirydd cyfarfodydd y Cyngor yn defnyddio ei ddisgresiwn o ran hyd ac amseriad trafodaethau ac yn unol â hynny nododd y dylid gwrthod y cynigion.

Siaradodd y Cynghorydd Haines gan gyfeirio at yr egwyddor sylfaenol y dylai pob Aelod unigol fod â hawliau cyfartal i ofyn cwestiynau ac na ddylai unrhyw un Aelod gael ei ffafrio dros un arall. Awgrymodd hefyd y dylai Aelodau'r Cabinet roi atebion ysgrifenedig yn hytrach na rhoi ymatebion ar lafar a fyddai'n cymryd mwy o amser i ddelio â nhw. Nododd hefyd na fyddai'r Aelodau hynny nad oedd eu cwestiwn wedi cael sylw o fewn yr amser penodedig yn gallu gofyn cwestiwn atodol.

Nododd y Cynghorydd Charles y byddai cyfyngu ar nifer y cwestiynau neu Gynigion yn gwahardd pob Aelod o ganlyniad i rai Cynghorwyr unigol yn camddefnyddio'r broses. Roedd yn teimlo y dylai hyn fod wedi cael sylw fel mater ar wahân.

Ailadroddodd y Cynghorydd Perry lawer o'i bwyntiau a godwyd yn gynharach yn y cyfarfod. Teimlai fod gan yr Aelodau yr hawl i ofyn cwestiynau ar ran eu cymunedau a lleihaodd y cynigion hyn gan arwain at lai o graffu ar benderfyniadau. Teimlai fod ymatebion i gwestiynau yr oedd wedi'u cyflwyno yng nghyfarfodydd blaenorol y Cyngor wedi'u codi dim ond o ganlyniad i beidio â chael gwybodaeth gan y swyddogion ar yr adeg honno. Ailadroddodd hefyd ei bwynt ynghylch ymgysylltu cyhoeddus ehangach â phrosesau democrataidd o fewn Cynghorau a safbwynt y Senedd ar y mater hwn. Roedd o'r farn bod y cynigion yn atal rhyddid barn, yn atal tryloywder, yn atal atebolrwydd ac felly'n wrth-ddemocrataidd.

Atgoffodd y Cynghorydd Cowpe yr Aelodau fod yn rhaid i bawb gadw at y Cod Ymddygiad ond roedd o'r farn bod y cynigion yn debyg i gymryd gordd i dorri cneuen. Roedd o'r farn y gellid bod wedi siarad ag Aelodau unigol yn uniongyrchol mewn ymdrech i ddod o hyd i ateb gwell yn hytrach na'r cynigion a oedd yn cael eu hystyried. Hefyd, ni chytunodd â'r cynigion i aildrefnu busnes

No.

agenda'r Cyngor drwy dderbyn cwestiynau gan y cyhoedd cyn cwestiynau gan Gynghorwyr. Dywedodd y byddai'n pleidleisio yn erbyn cynigion.

Roedd gan y Cynghorydd Hodges ei farn ei hun ar sut i ddelio â chwestiynau dyblyg a gyflwynwyd gan Gynghorwyr i'w hystyried yng nghyfarfodydd y Cyngor ac nid oedd y tu hwnt i synnwyr cyffredin y swyddogion a'r Aelodau i ddod i gytundeb ffurfiol i ddelio â'r materion hyn. Gofynnodd hefyd, mewn perthynas â Chynigion â Hysbysiad, am y disgresiwn a oedd yn cael ei argymhell i'r Maer ddelio â materion o'r fath. Roedd hefyd yn pryderu am yr argraff y byddai'r cynigion yn ei rhoi i'r cyhoedd y gellid eu gweld fel ymgais i rwystro a chyfyngu trafodaeth mewn cyfarfodydd.

Dywedodd y Cynghorydd Ewan Goodjohn yn glir nad oedd ganddo ef na'i gydweithwyr Llafur unrhyw broblem o ran dwyn y Cabinet i gyfrif mewn Pwyllgorau Craffu lle y dylid gwneud hynny. Cafodd adroddiadau eu hystyried mewn Pwyllgorau Craffu a gwnaed argymhellion a gafodd eu cyfeirio yn ôl at y Cabinet i'w hystyried ymhellach sef y ffordd gywir. Roedd hefyd wedi cwestiynu argymhellion y Cabinet wrth graffu ar faterion o'r fath ac roedd wedi mynegi pryderon ynghylch y materion hynny a rhoddwyd ymateb rhesymegol ar gyfer pob un. Trodd ei sylw at y system bresennol ar gyfer cwestiynau gan Aelodau'r Cyngor, roedd o'r farn ei bod yn hurt a bod y system bresennol wedi cael ei chamdrin. Nododd ei fod yn cefnogi cynigion yr adroddiad a gobeithio, pe baent yn cael eu cymeradwyo, y byddai hyn yn golygu y byddai trafodaethau yn y dyfodol yn fwy cadarn, yn fwy cefnogol ac yn fwy deniadol i'r cyhoedd. Mater i'r Aelodau oedd penderfynu, o ystyried eu bod wedi cael eu hethol yn ddemocrataidd i gynrychioli eu hetholwyr, beth bynnag oedd canlyniad y bleidlais, dyna fyddai'r penderfyniad a fyddai'n cael ei wneud.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Wood at ganlyniadau a anwybyddwyd cymeradwyo cynigion yr adroddiad gan arwain at y gostyngiad posibl mewn Cynghorwyr a chyfranogiad y cyhoedd. Roedd o'r farn mai cyfrifoldeb yr holl Aelodau oedd gofyn cwestiynau a gwrando ar atebion a mynd drwy'r broses a byddai'n well ganddo gynnal y sefyllfa sydd ohoni.

Dywedodd y Cynghorydd Dr. Johnson ei fod wedi'i siomi gan y cynigion ac nad oedd ei ddiwygiad wedi'i gytuno. Roedd yn amlwg iddo y byddai'r cynigion yn cael eu cymeradwyo heb gonsensws trawsbleidiol. Cyfeiriodd at faint o amser yr oedd wedi bod yn Gynghorydd ar y Cyngor. Yn yr holl flynyddoedd hynny roedd wedi ymdrechu i fod yn adeiladol a gweithio gydag eraill ar draws pleidiau i ddod i gonsensws ond roedd yn siomedig y byddai'r cynigion yn cael eu gwrthio drwedd er gwaethaf y pryderon a fynegwyd gan gyd-Aelodau. Roedd yn amlwg iddo fod y Weinyddiaeth yn barod i ddefnyddio ei mwyafrif i ddiwygio'r Cyfansoddiad er mwyn newid sut roedd cyfarfodydd yn gweithredu, sut y craffwyd ar faterion a sut y gallai'r cyhoedd ofyn cwestiynau gan gynnwys Cynghorwyr gyda chyfyngiadau ar amser i'w galluogi i wneud hyn. Cytunodd â sylwadau'r Cynghorydd Wood ynghylch canlyniadau a anwybyddwyd cytuno ar y newidiadau. Roedd yn gobeithio y byddai pob Aelod yn ailystyried ei safbwynt.

Mynegodd y Cynghorydd Sivagnanam siom ar lefel y drafodaeth ynghylch cynigion yr adroddiad ac er gwaethaf yr hyn yr oedd yr Aelodau'n ei ddweud roedd

craffu ar benderfyniadau wedi digwydd waeth beth oedd argymhellion yr adroddiad. Gan gyfeirio at y drafodaeth gynharach ar y Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) dangoswyd bod 20 allan o 54 Cynghorydd wedi mynychu'r sesiynau briffio'r Aelodau ar y mater. Roedd yn credu mai dyna lle'r oedd trigolion yn disgwyl i Gynghorwyr fod a lle y dylai craffu ar faterion o'r fath ddigwydd. Ei barn hi oedd bod yr Aelodau'n manteisio ar gyfarfodydd y Cyngor i wneud elw gwleidyddol yn unig ac roedd yn credu nad dyna'r hyn y byddai trigolion yn dymuno ei weld a nododd y byddai'n cefnogi cynigion yr adroddiad.

Atgoffodd y Cynghorydd Williams yr Aelodau y byddai'r newidiadau y cytunwyd arnynt ar gael i unrhyw Weinyddiaeth yn y dyfodol. Fel Aelod Cabinet roedd bob amser ar gael i ymateb i e-byst neu gymryd galwadau ffôn gan unrhyw Aelod neu'r cyhoedd i drafod materion sy'n peri pryder. Pe na bai'n gallu ymateb i ymholiadau, byddai'n aml yn gofyn i swyddogion ymateb ar ei ran.

Cytunodd y Cynghorydd Morgan, gan gyfeirio at y sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Williams, nad oedd yn cael unrhyw anhawster gofyn cwestiynau i Aelodau'r Cabinet na swyddogion ac roedd bob amser yn cael ateb ystyriol. Cytunodd hefyd â'r sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Goodjohn a chan y Cynghorydd John a bod angen mynd i'r afael â'r mater o ran nifer y cwestiynau sy'n cael eu cyflwyno i gyfarfodydd y Cyngor er mwyn sicrhau bod amser y Cyngor yn cael ei defnyddio'n effeithiol wrth drafod materion pwysig yn hytrach na gwrando ar atebion i gwestiynau. O'i gyfnod fel Cynghorydd a phan ddaeth ar draws y system cwestiynau Cynghorwyr am y tro cyntaf, roedd yn ymddangos iddo ei bod wedi'i haddasu'n ofalus mewn sawl achos fel y byddai Cynghorydd yn gofyn cwestiwn amwys wedyn yn gofyn cwestiwn atodol a gwnaeth hyn ddallgipio'r Aelod Cabinet ac roedd o'r farn bod hyn yn warthus ac yn ymestyn amser cyfarfodydd yn ddiangen. Roedd o'r farn nad oedd y cynigion yn ymosodiad ar ddemocratiaeth fel yr oedd yr Aelodau eraill yn eu disgrifio, a chyfeiriodd hefyd at brosesau democrataidd eraill fel proses graffu'r Cyngor lle gellid mynd i'r afael â materion. Fel Aelod Annibynnol o'r Cyngor, gwrthwynebodd yn gryf rai o'r sylwadau a wnaed yn ystod y drafodaeth gan yr Aelodau eraill ac atgoffodd yr Aelodau ei bod yn bwysig parchu ein gilydd wrth drafod materion o'r fath mewn cyfarfodydd.

Mynegodd yr Arweinydd ei siom gyda'r sylwadau a wnaed. Gan gyfeirio at y cyfarfod gyda'r Swyddog Monitro a'r Arweinwyr Grŵp eraill, ei hatgof hi oedd bod y Cynghorydd Dr. Johnson yn erbyn y cynnig i gyfyngu un cwestiwn i bob Aelod ond nid oedd yn cofio clywed, yn y cyfarfod hwnnw gyda'r Swyddog Monitro, ei sylwadau a wnaeth yn gynharach yn y cyfarfod. Nid oedd yn cofio clywed y sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Carroll yn y cyfarfod gyda'r Swyddog Monitro ac o ganlyniad i'w sylwadau yn y cyfarfod hwnnw roedd y Swyddog Monitro wedi paratoi'r cynigion a nodwyd yn yr adroddiad. Roedd hefyd yn synnu bod rhai Aelodau yn gwrthwynebu ystyried cwestiynau gan y cyhoedd yn gynharach yn yr agenda a chyn cwestiynau gan yr Aelodau pan oedden nhw'n gwybod y byddai'n rhaid i'r cyhoedd aros oriau i'w cwestiwn gael ei drafod. Roedd o'r farn nad oedd y cynnig i ddelio â chwestiynau gan y cyhoedd yn gynharach yn agenda'r Cyngor yn wahanol i'r ffordd y caniatodd y Cyngor i'r cyhoedd gymryd rhan mewn ffyrdd tebyg yng nghyfarfodydd Pwyllgorau Craffu'r Cyngor.

No.

O ran sylwadau'r Cynghorydd Carroll ynghylch y Cabinet yn anwybyddu argymhellion y Pwyllgorau Craffu, atgoffodd yr Aelodau fod angen diwygio'r adroddiad diweddar i'r Cyngor mewn perthynas â'r Adroddiad Craffu Blynyddol oherwydd nad oedd y data yn yr adroddiad wedi adlewyrchu'n gywir nad oedd y Cabinet wedi anwybyddu un argymhelliad unigol gan Bwyllgorau Craffu'r Cyngor. Roedd hefyd yn wir nad oedd ymatebion yn ôl i'r Cabinet yn aml yn cynnwys argymhellion penodol i'r Cabinet eu hystyried.

Gan droi ei sylw at Gynigion, roedd yn siomedig nad oedd yr adroddiad wedi'i ddarllen yn llawn a cheisiodd egluro'r amgylchiadau lle byddai'r Maer yn defnyddio ei disgrisiwn ac mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd Grŵp perthnasol. Pe na bai Cynnig yn cael ei gyflwyno gan y Grŵp Llafur, yna ni fyddai'n rhan o'r trafodaethau hynny a byddai'n fater i'r Arweinydd Grŵp a oedd wedi cyflwyno'r Cynnig.

O ran trefn cwestiynau gan yr Aelodau, mater i bob Arweinydd Grŵp Gwleidyddol oedd penderfynu'r drefn ar gyfer ymdrin â chwestiynau ei Grŵp ym mhob cyfarfod y Cyngor.

Wrth gloi, nododd ei chefnogaeth i argymhellion yr adroddiad.

Wedyn, gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson am bleidlais wedi'i chofnodi a nododd y nifer perthnasol o'r Aelodau eu cytundeb.

Cynigiodd y Cynghorydd Burnett (Arweinydd y Cyngor) argymhellion yr adroddiad a eiliwyd gan y Cynghorydd Brooks.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig ar argymhellion yr adroddiad.

Aelodau	Canys	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey		√	
Julie Aviet	√		
Gareth Ball	√		
Rhiannon Birch	√		
Bronwen Brooks	√		
Gillian Bruce		√	
Ian Buckley	√		
Lis Burnett	√		
Samantha Campbell		√	
George Carroll		√	

No.

Charles Champion		√	
Janice Charles		√	
Millie Collins		√	
Marianne Cowpe		√	
Pamela Drake	√		
Vincent Driscoll		√	
Anthony Ernest		√	
Christopher Franks		√	
Wendy Gilligan	√		
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
Stephen Haines		√	
Howard Hamilton	√		
Sally Hanks	√		
William Hennessy		√	
Nic Hodges		√	
Mark Hooper		√	
Catherine Iannucci	√		
Gwyn John	√		
Dr. Ian Johnson		√	
Susan Lloyd-Selby	√		
Belinda Loveluck-Edwards	√		
Julie Lynch-Wilson	√		
Kevin Mahoney		√	
Michael Morgan	√		

No.

Jayne Norman	√		
Helen Payne	√		
Elliot Penn	√		
Sandra Perkes	√		
Ian Perry		√	
Joanna Protheroe	√		
Ruba Sivagnanam	√		
Carys Stallard	√		
Neil Thomas	√		
Rhys Thomas		√	
Margaret Wilkinson	√		
Eddie Williams	√		
Mark Wilson	√		
Nicholas Wood		√	
CYFANSWM	29	20	

PENDERFYNWYD –

(1) Cymeradwyo'r newidiadau i ddirprwyaethau swyddogion perthnasol fel y nodir ym mharagraffau 2.2 a 2.3 o'r adroddiad a diwygio Adran 26 y Cyfansoddiad yn unol â hynny.

(2) Cymeradwyo'r diwygiadau arfaethedig i Adran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor fel y'u nodir yn Atodiadau A i C yr adroddiad a bod Cyfansoddiad y Cyngor yn cael ei ddiwygio yn unol â hynny.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Ystyried cynnwys yr adroddiad a thrafodaethau yn y cyfarfod.